

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE Z KONFERENCJI LOGISTYKA 2015. LOGISTYKA W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

1. Konferencja odbyła się w dniach 4-5 marca 2015 roku w Chęcinach, w Regionalnym Centrum Naukowo-Technologicznym. Organizatorami byli: Katedra Logistyki Społecznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Instytut Logistyki Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, Instytut Logistyki i Zarządzania Międzynarodowego Politechniki Częstochowskiej, Zakład Logistyki Uniwersytetu Łódzkiego oraz Zakład Logistyki i Marketingu Uniwersytetu Opolskiego. Konferencja była poświęcona 5. rocznicy śmierci prof. zw. dr. hab. Mariana Sołtysika, twórcy katowickiej szkoły logistyki, założyciela i pierwszego kierownika Katedry Logistyki Ekonomicznej dzisiejszego Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Patronatem honorowym konferencję objęli: JM Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach prof. zw. dr. hab. Leszek Żabiński, Dziekan Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach prof. zw. dr. hab. Krystyna Jędralska oraz Polskie Towarzystwo Logistyczne. Patronat medialny – Czasopismo Logistyka oraz Logistyka Odzysku.
2. Wystąpienie inicjujące dyskusję oraz wywołujące temat jednoznaczności interpretacyjnej w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i ogólnie – w nauce, zostało zaprezentowane przez prof. zw. dr. hab. dr h.c. Stanisława Sudoła. Profesor zaprezentował rozważania na temat „**Istotność usystematyzowania i uporządkowania bazowych pojęć w naukach o zarządzaniu**”. Zwrócił uwagę na to, że w Polsce i w innych krajach słowo „zarządzanie” nie jest jednoznacznie rozumiane i definiowane, a nawet jest nadużywane w odniesieniu do wszystkich procesów społecznych (np. zarządzanie konfliktem czy chaosem). Taka sytuacja powoduje, że chaos pojęciowy narasta i środowisku naukowemu grozi sytuacja biblijnej Wieży Babel: będziemy używać tych samych terminów, a każdy będzie rozumiał pod nimi inną treść. Zdaniem Profesora zarządzanie jako pojęcie może być różnie definiowane, przy spełnieniu – w działaniu ludzi – następujących warunków:

- jest związane z zespołową działalnością ludzi, podejmowaną wspólnie dla realizacji przyjętego celu (celów),
- jest procesem dokonującym się w organizacji (instytucji), która ma spajający ją wspólny cel (cele) oraz dysponuje niezbędnymi zasobami materialnymi i niematerialnymi,
- jej organ zarządzający (organ władzy) przez realizację funkcji kierowniczych ma wpływ na funkcjonowanie i rozwój organizacji.

W wystąpieniu Profesor podjął również wątek paradygmatów w naukach o zarządzaniu, zauważając – powołując się między innymi na wypowiedzi P. Płoszajskiego, Ł. Sułkowskiego i A. Szpaderskiego, że w istocie w naukach o zarządzaniu formułowanie paradygmatów jest niezwykle trudne oraz że występuje już w tych naukach wiele twierdzeń, które mogą pretendować do rangi paradygmatów o różnym stopniu ogólności. Zaproponował również, by w miejsce lub obok pojęcia „paradygmat” w naukach o zarządzaniu posługiwać się określeniem „doktryna”, jak to ma często miejsce w innych naukach społecznych przy rozumieniu tego terminu jako ogółu (syntezy) przekonań i twierdzeń określonego uczonego lub grupy uczonych, charakteryzujących ich główne poglądy naukowe (teorie), dotyczące zarządzania oraz stosowania określonych metod badawczych. W zakresie teorii nauk o zarządzaniu współcześnie panuje duża dynamika zgłaszania nowych propozycji, porzucanie jednych koncepcji czy metod na rzecz innych. W takiej sytuacji trudno jest podejmować próby scalania dotychczasowego dorobku naukowego w zakresie zarządzania, zaś postulowanie sformułowania jednej podstawowej teorii zarządzania świadczy o niezrozumieniu istoty nauki. Niemniej jednak istnieje konieczność podniesienia standardów naukowych w naukach o zarządzaniu, między innymi poprzez jednoznaczne zdefiniowanie samego pojęcia zarządzania, zaś wszystkie teorie zarządzania trzeba poddać surowej empirycznej weryfikacji. Zgodnie z oficjalną klasyfikacją nauk w Polsce nauki o zarządzaniu są dyscypliną w dziedzinie nauk ekonomicznych, ale także nauk humanistycznych. Zdaniem Profesora nauki o zarządzaniu powinny być – wzorem krajów anglosaskich – samodzielną dziedziną nauki. Rozważania Profesora zakończył refleksją na temat subdyscyplin w naukach o zarządzaniu. Istnieje niebezpieczeństwo rozdrabniania dyscyplin, chociaż chyba wszystkie dyscypliny naukowe mają subdyscypliny. Profesor zakwalifikował logistykę jako subdyscyplinę nauk o zarządzaniu, chociaż mogą powstać wątpliwości co do granic logistyki jako subdyscypliny nauk o zarządzaniu, ale w tym zakresie powinni decydować tylko specjaliści w logistyce.

3. W panelu dyskusyjnym o **istocie logistyki** wzięli udział: prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Rutkowski (Szkola Główna Handlowa w Warszawie), prof. nadzw. dr hab. Mariusz Jedliński (Uniwersytet Szczeciński), prof. nadzw. dr hab. Adam Sadowski (Uniwersytet Łódzki), dr hab. Ewa Płaczek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), dr Sebastian Twaróg (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach). Moderatorem był. prof. zw. dr hab. inż. Jacek Szoltysek. Powodem podjęcia tematu jest konieczność – na wzór nauk o zarządzaniu – uporządkowania podstawowych pojęć logistyki. Chodzi w szczególności o określenie istoty logistyki oraz kwestii związanych z pojęciami pochodnymi – zarządzanie logistyczne i zarządzanie logistyką. Na koniec podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy i jaki może być paradygmat, lub – jak proponuje prof. S. Sudoł – dogmat logistyki, jak również kwestie zdolności logistyki do tworzenia czystej teorii. Dyskutanci, mimo zaprezentowanych różnic w pojmowaniu istoty logistyki, zgodzili się co do tego, że istnienie przepływów materialnych jest warunkiem *sine qua non* stosowania podejścia logistycznego do kształtowania tych przepływów w procesie zarządzania logistycznego, by w rezultacie zrealizować konkretne cele. Jako paradygmat logistyki zidentyfikowano jej systemowość (podejście systemowe) lub istnienie przepływów materialnych i informacyjnych (powiązanych z materialnymi), które w procesie zarządzania logistycznego służą realizacji szeroko rozumianej dostępności osiągananej na określonych zasadach i uwarunkowaniach. Tej tematyce został poświęcony artykuł autorstwa moderatora panelu zatytułowany *Pryncypium logistyki*, opublikowany w nr 1/2015 czasopisma „Logistyka” dostępnego w materiałach konferencji. Nie uzyskano konsensusu wokół teorii-twórczych zdolności logistyki – zdania dyskutantów reprezentowały szerokie spektrum poglądów – począwszy od stanowiska wysokiej praktyczności i realnej użyteczności logistyki, po opinie o możliwości tworzenia teorii, lecz o silnym związku z praktyką. Takie stanowisko, zdaniem dyskutantów, utrudnia starania o projekty badawcze finansowane przez Narodowe Centrum Nauki.
4. W dyskusji panelowej na temat **sieciowości w logistyce** udział wzięli: prof. zw. dr hab. Maciej Urbaniak (Uniwersytet Łódzki), prof. nadzw. dr hab. Stanisław Saniuk (Uniwersytet Zielonogórski), prof. nadzw. dr hab. Marzena Kramarz (Politechnika Śląska), dr hab. Ewa Płaczek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), dr Patrycja Klimas (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), zaś moderatorem był prof. zw. dr hab. Wojciech Czakon. Główny wątek podjęty przez moderatora dyskusji panelowej Prof. dr hab. Wojciecha Czakona dotyczył relacji pomiędzy „sieciowością relacji” prezentowanej w obszarze zarządzania strategicznego a sieciowością w logistyce.

Uczestnicy panelu zwrócili uwagę na rolę powiązań sieciowych pomiędzy partnerami w łańcuchu dostaw oraz w procesach logistycznych (będących jego częścią składową). Obserwacje praktyki gospodarczej wskazują, iż rodzaj tych powiązań jest obecnie trudny do jednoznacznego zdefiniowania oraz sklasyfikowania ze względu na ciągłą ich dynamikę wynikającą z dostosowywania się dostawców produktów materialnych i usług (wspomagających przepływ wyrobów i informacji z nimi związanych) do zmieniających się, często bardzo zindywidualizowanych wymagań klientów. Analizując te relacje, można dostrzec także uczestników sieci, których rola jest często trudna do zdefiniowania ze względu na złożony charakter tych powiązań. Niekiedy (w niektórych przypadkach raczej niesłusznie) przypisuje się tym podmiotom „charakter pasożytniczy” ze względu na brak bezpośredniego zaangażowania w kreowanie wartości dodanej. Rekapitułując, należy stwierdzić, iż w obszarze badawczym dotyczącym powiązań w łańcuchach dostaw, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań w procesach logistycznych, jest jeszcze wiele luk wymagających szerszej i głębszej eksploracji naukowej.

5. **Logistyka miasta** była tematem przewodnim trzeciego panelu konferencji. Logistyka miasta jest jednym z najistotniejszych problemów i wyzwań współczesnej logistyki sytuowanej na pograniczu logistyki gospodarczej i społecznej. W ramach panelu zostały przedyskutowane cztery zasadnicze problemy:

1. Różne podejścia interpretacyjne logistyki miejskiej.
2. Rola interesariuszy w procesie modelowania systemu logistyki miasta.
3. Możliwości transponowania dobrych praktyk i standardów do miast o różnych funkcjach i wielkości.
4. Efektywność europejskich projektów badawczych z zakresu logistyki miejskiej.

Moderatorem panelu był prof. nadzw. dr hab. Andrzej Bujak. O wyrażenie swoich opinii we wskazanych obszarach w pierwszej kolejności zostali poproszeni eksperci: prof. dr hab. inż. Jacek Szoltysek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), dr inż. Maja Kiba-Janiak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) oraz dr Stanisław Iwan (Akademia Morska w Szczecinie). W dyskusji nad pojęciem logistyki miejskiej, na podstawie chronologii wydzielania się tego obszaru zainteresowania logistyków, wskazano na prądróżdła zróżnicowania poglądów co do istoty logistyki miasta i zakresu aplikacji jej koncepcji. Zwrócono uwagę na konieczność rozróżnienia logistyki miasta i logistyki regionu. W wyniku przeprowadzonej dyskusji udało się doprecyzować część pojęć związanych z logistyką miejską, przedstawić najistotniej-

szcze współczesne aspekty, a także problemy związane z wykorzystaniem przestrzeni miejskiej, zarządzaniem przepływami w miastach, budowaniem spójnego i zrównoważonego systemu funkcjonowania logistyki. Dużo uwagi poświęcono roli interesariuszy we wdrażaniu projektów logistyki miasta. To bardzo istotny kierunek współcześnie podejmowanych badań w ramach tego obszaru stosowania logistyki. Wynika on przede wszystkim ze społecznej istoty miasta, jak również z kadencyjnego sposobu zarządzania miastami. Wskazano także na dobre praktyki w tym obszarze. Przeprowadzona dyskusja pozwoliła dodatkowo na pozyskanie informacji na temat prowadzonych badań, ich zakresu i kierunków prowadzonych przez poszczególne ośrodki naukowe. Podsumowując obrady tego panelu, można wskazać na trzy aspekty, które podkreślali zarówno eksperci, jak i inni uczestnicy:

- dynamiczny rozwój koncepcji logistyki miejskiej;
- stałe poszukiwanie nowych, innowacyjnych rozwiązań, współdzielenie doświadczeń i wykorzystywanie najlepszych praktyk;
- zapewnienie (wzrost) mobilności, ale też zrównoważony rozwój systemu logistyki miejskiej.

6. Panel dyskusyjny pn. **Logistyka w ochronie zdrowia** zgromadził wybitnych znawców tej problematyki, a przede wszystkim: prof. nadzw. dr hab. Sabinę Kauf (Uniwersytet Opolski), dr hab. Ewę Płaczek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), dr Beatę Detynę (Wyższa Szkoła Zawodowa im. A. Silesiusa w Wałbrzychu), dr. hab. Pawła Hanczara (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), dr. Sebastiana Twaroga (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) i dr. Łukasza Marzantowicza (Uniwersytet Szczeciński). Zaszczycną funkcję moderatora podjął się pełnić Prof. nadzw. dr hab. Mariusz Jedliński. Przed panelistami postawiono wiele ważnych problemów o naturze teoriopoznawczej oraz aplikacyjnej. Przede wszystkim próbowano określić, jakim wymaganiom/oczekiwaniom powinna/musi sprostać logistyka w ochronie zdrowia, a także jaka jest podatność ochrony zdrowia na stosowanie uniwersalnych rozwiązań logistycznych, a także jakie są oczekiwania/wymagania wobec rozwiązań dedykowanych. Paneliści akcentowali niezwykłą złożoność całego systemu ochrony zdrowia, na który składają się świadczeniobiorcy, czyli głównie pacjenci, świadczeniodawcy, płatnik, instytucje kontroli oraz instytucje wytyczające kierunki polityki zdrowotnej. Sam fakt, iż na chwilę obecną składa się on z 795 szpitali, z około 1 660 815 zakładów opieki zdrowotnej, blisko 80 tys. lekarzy, prawie 185 tys. pielęgniarek, około 7 tys. praktyk lekarskich i ponad 11 tys. aptek, nie licząc 10 Uniwersytetów Medycznych z 42 szpitalami klinicznymi, które przecież oddzielnie realizują swoje

cele cząstkowe i wcale nie muszą synergetycznie wspierać ten postulowany dobrostan zasobu życiowego, jakim jest zdrowie indywidualne i społeczeństwa. Żywą dyskusję wywołały też problemy odnoszące się do określenia unikatowych cech systemów/procesów logistycznych w obszarze ochrony zdrowia oraz możliwości skutecznego oceniania sprawności i efektywności wsparcia logistycznego ochrony zdrowia. System ten realizuje przecież zadania z zakresu ochrony zdrowia składające się z trzech komponentów: dostarczanie usług zdrowotnych (zarówno indywidualnych, jak i populacyjnych) obejmujących pierwotną i wtórną prewencję, leczenie, opiekę i rehabilitację, działania mające na celu dostarczenie usług (finansowanie, generowanie zasobów, zarządzanie), działania, których celem jest wpłynięcie na to, co robią inne sektory, kiedy jest to konieczne z punktu widzenia zdrowia, nawet jeśli zdrowie nie jest ich pierwszym celem. Dyskusję zakończyły rozważania dotyczące występowania obiektywnej potrzeby i konieczności określenia cech, kwalifikacji i kompetencji, którymi powinien się charakteryzować menedżer logistyki w ochronie zdrowia, zwłaszcza że tworzą je wszystkie organizacje, instytucje, ludzie, działania, których pierwszorzędym celem jest promowanie, przywracanie i utrzymywanie zdrowia [World Health Report, 2000].

7. Prof. nadzw. dr hab. inż. Joanna Nowakowska-Grunt zainicjowała dyskusję w ramach panelu dyskusyjnego pt. **Logistyka w agrobiznesie**. Podjęto interesującą polemikę dotyczącą trzech głównych pytań:

1. Czy racjonalne jest wyodrębnianie nowego nurtu w logistyce: agrologistyki?
2. Jakie obszary teorii i zastosowań praktycznych można przypisać temu nurtowi w logistyce? Czy można mówić w tym kontekście o paradygmacie?
3. Jakim zmianom powinny sprostać obecnie i w przyszłości łańcuchy dostaw żywności? Jaka jest w nich rola zarządzania logistycznego?

Wśród panelistów uczestniczących w dyskusji: prof. zw. dr. hab. Maciej Urbaniak, prof. nadzw. dr. hab. Krzysztofa Rutkowskiego, dr hab. Marty Wincewicz-Bosy (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), dr Izabeli Dembińskiej (Uniwersytet Szczeciński), dr Blanki Tundys (Uniwersytet Szczeciński), a także kilkunastu pracowników z wielu ośrodków akademickich z całej Polski zauważono brak konsensusu w omawianych kwestiach. Podstawową trudność stanowił fakt, że, jak wskazał dr hab. Krzysztof Rutkowski, należałoby się zastanowić, którą szkołę logistyki przyjmujemy jako punkt rozważań: amerykańską czy niemiecką. Według szkoły amerykańskiej należałoby się skupić na zarządzaniu łańcuchami dostaw żywności, natomiast szkoła niemiecka prezentuje klasyczne podejście do problematyki zarządza-

nia logistycznego w zakresie przepływów dóbr spożywczych i rolnych. Uczestnicy panelu zgodnie jednak przyznali, że zagadnienia analizowane w ramach logistyki w agrobiznesie stanowią bardzo istotny nurt badań, przede wszystkim w kontekście procesów globalizacji oraz zachowania bezpieczeństwa dostaw żywności, jak również coraz szerzej podkreślanej tendencji do produkowania i dystrybuowania żywności ekologicznej. Co do obszarów teoretycznych i zastosowań praktycznych można wskazać, iż agrologistyka powinna się posługiwać instrumentarium i zakresem pojęciowym używanym w logistyce. Trudno zatem mówić w tym kontekście o nowym paradygmacie, raczej jest to nurt w nauce o logistyce. Zainteresowanie logistyką w przedsiębiorstwach agrobiznesu było dotychczas raczej niewielkie, jak również relatywnie mało eksponowane w literaturze. Jednak w ostatnich latach zarządzający przedsiębiorstwami agrobiznesu coraz częściej poszukują możliwości i sposobów udoskonalenia przepływów materiałowo-informacyjnych, stąd też ten nurt wydaje się być szczególnie obiecujący. Jak zgodnie zauważyli uczestnicy panelu dyskusyjnego, doskonała logistyka w pojedynczym przedsiębiorstwie agrobiznesu nie wystarczy jednak do znaczącej poprawy przepływów w całym łańcuchu i dzięki temu większej konkurencyjności międzynarodowej. Współcześnie kluczowym aspektem jest efektywna współpraca i jej ciągłe doskonalenie we wszystkich ogniwach łańcucha dostaw przedsiębiorstw agrobiznesu. Szczególnie zatem interesujące są takie propozycje usprawnień, które pozwolą w perspektywie długookresowej uzyskać efekt synergii. Podsumowując, uczestnicy panelu wskazali w dyskusji wiele różnych zagadnień prowadzących do wniosku, że agrologistyka jako nurt w logistyce potwierdza swoje umocowanie i stanowi w przyszłości wyzwanie zarówno dla teoretyków nauk o zarządzaniu, jak i ważny element działalności wielu przedsiębiorstw o lokalnym i międzynarodowym, a nawet globalnym zasięgu działania.

8. Kolejna konferencja z cyklu Logistyka odbędzie się w 2016 roku w formule paneli tematycznych z rozszerzoną możliwością udziału w dyskusjach słuchaczy.

Autorzy sprawozdania:

prof. zw. dr hab. inż. Jacek Szołtysek

prof. zw. dr hab. Maciej Urbaniak

prof. nadzw. dr hab. Andrzej Bujak

prof. nadzw. dr hab. Mariusz Jedliński

prof. nadzw. dr hab. Joanna Nowakowska-Grunt